

Køn & Kultur i Europa

Kontur nr. 6 med titlen *Køn & Kultur i Europa* indeholder først og fremmest plenumforedrag og workshop-oplæg fra den landsdækkende konference "Køn & Kultur i Europa", der fandt sted på Aarhus Universitet d. 20. april 2002. Konferencen blev organiseret af Afdeling for Kønsforskning ved Center for Europæiske Kulturstudier i samarbejde med Kvindehistorisk Samling, Kvindemuseet i Danmark og Foreningen for Kønsforskning i Danmark i foråret 2002 og modtog økonomisk støtte fra Aarhus Universitets Forskningsfond og Hulda Pedersens Legat. Konferencen, der samlede ca. 100 deltagere, henvendte sig både til Humaniora og til Samfundsvidenskaberne. Titlen "Køn & Kultur i Europa" er tolket bredt med mulighed for at forstå "Europa" både som implicit/eksplicit ramme og som egentligt tema.

I artiklen "Frihet til at forme sig selv?" præsenterer Annick Prieur social konstruktion som et redskab til at forstå den sociale virkelighed, som møder unge med indvandrerbaggrund i det senmoderne Norge. Med reference til Bourdieu diskuterer forfatteren alder, køn og klasse som tvang ind i sociale mønstre på lige fod med etnicitet.

Bodil Marie Thomsen analyserer i "Kameraet og kvinden i nyere europæisk filmkunst" metoder og teknikker hos den franske filmskaber Godard med et udblik til den danske instruktør Lars von Trier. Hun antager, at de begge undersøger kameraets muligheder og begrænsninger og selve fænomenet filmisk repræsentation, idet de anvender billedet af kvinden som det ubekendte x.

"Høvisk kærlighed, forførelse og krydsklædning" af Rigmor Kappel Schmidt undersøger temaer i spansk renæssance- og baroklitteratur - fra den sort-hvide persontegning i renæssancens ridderromaner til mere tvetydige og komplicerede personer i barokken, først og fremmest eksemplificeret med Cervantes *Don Quixote*. Forfatteren påviser, hvordan kvinders krydsklædning i baroklitteraturen giver dem adgang til en bevægelig kønsidentitet på grænsen mellem de to køn, en bevægelighed, som ikke blot udvider deres potentiale og aktionsradius, men også bliver et erotisk tema.

Karen Hvidtfeldt Madsen drøfter i "Barnets skrig - moderskabets ambivalens" den engelske forfatter Sylvia Plaths sidste digtsamling *Ariel* sammenholdt med læsninger af hendes breve og den nye udgave af hendes dagbøger. Med baggrund i Julia Kristevas teorier argumenterer hun for, at splittelsen mellem moderskab og forfatterskab er helt central for forståelsen af såvel Sylvia Plaths skæbne som hendes kunst.

Kønsskævheden i forskeruddannelser er temaet for Kirsten Gomards og Kirsten Reisbys artikel "Fokus på faglig og social praksis i et kønsblindt Akademia". Forfatterne ser på forskeruddannelser som processer og undersøger, hvilke faktorer der virker fremmende, og hvilke der virker hindrende for en fremtidig forskerkarriere inden for humaniora og inden for naturvidenskaberne, der på trods af store forskelle i tilrettelæggelsen af forskeruddannelsen har den skæve kønsfordeling tilfælles.

I "Undervisningsrummets stemmer" præsenterer Susanne V. Knudsen sine resultater fra en poststrukturalistisk inspireret undersøgelse af et af universitetets mange rum: undervisningsrummet. Pointerne er rigt illustreret med eksempler fra observationer af undervisningsrummets stemmer og dramatiske iscenesættelser. Forfatteren påpeger, at en dialogisk undervisning vil være mulig, hvis det lykkes at skabe en kreativ balance mellem forskellige former for dramatiseringer og udramatiske konstruktioner.

Simon Kiilerich Madsen og Casper Bruun Jensen undersøger i "Køn og kunststof" produktet Gore-Tex som teknologi og materiel kultur, men først og fremmest som medspiller i diskussioner og reformuleringer af køn. Ved at anlægge et cyborg-perspektiv viser forfatterne, at teknologier er nomadiske elementer i vore forhandlinger af køn.

Nye teknologier indeholder et potentiale til at nedbryde magtfulde forestillinger om kønnede og kropslige praksisser. I "Kostregneren og feministisk tænkning" beskriver Peter Danholt, hvordan et opgør med deterministiske og dogmatiske forståelser af køn og kroppe udgjorde et centralt element i udviklingen af en ny teknologi, kostregneren. Med baggrund i en række interview med brugere af prototyper viser han, hvordan funktionalistiske forestillinger om teknologi og krop rystes i anvendelsen af denne teknologi.

Færdigmad er temaet i Marit Nørgaard Petersens artikel "Mad, krop og moral i det moderne samfund". Hun ser maden som en social og kulturel udtryksmulighed, fordi vi spiser af grunde, som ikke kun handler om at blive mætte. Ud fra en interviewundersøgelse påpeger hun, at hendes informanter anskuer mad ud fra flere synsvinkler: Det drejer sig både om moral, essens og køn.

Sarah Højgaard Cawood kritiserer i "Sviger de danske kønsforskere ligestillingen?" nogle af de danske kønsforskere bag antologien "Kønsmagt under forandring" for at løbe fra deres ansvar i den danske ligestillingsdebat. Forskerne fokuserer for entydigt og optimistisk på et aktørperspektiv i kvinders magttilegnelse - i modsætning til f. eks. en svensk forsker som Yvonne Hirdmann, der med sin genusteori tematiserer kvinders underordning og således leverer skyts til en langt bredere og mere indgående ligestillingsdiskussion.

Jytte Nielsens "Kvindekilder", Merete Ipsens "Erindret og tolket kvindeliv" og Vera Eckardts "Udfordringer for kvinder i et flerkulturelt Europa" viser, hvordan feministiske initiativer både af ældre og nyere dato har skabt og skaber forandring. Institutioner som Kvininfo og Kvindemuseet i Danmark har allerede i mange år demonstreret deres brugbarhed og levedygtighed, når det gælder formidling af kvinders historie og kultur. "Evas Ark. Interkulturelt KvindeForum", som er en ny forening, vil bygge broer for nydanske kvinders liv i Danmark.

Konturs boganmeldelser sætter yderligere lys på køn, kultur og kvinder fra forskellige forskningsvinkler: sociologisk kønsforskning i næsten globalt perspektiv, kønsmagt, kønsblik og køn og fortolkende metode. Flere anmeldelser drejer sig om kroppen – den sunde krop og den prostituerede krop, der handles over grænserne.

Kvindens erindringer fra modstandskampen og deres refleksioner over kendsgerninger og myter bringer viden om et hidtil underbelyst område i besættelsens historie - og kvindernes. Og et andet felt, som til nu har stået som en skitse, nemlig Marie Krøyers kunstneriske værk, er draget frem i sin helhed. En glimrende maler, en suveræn boligkunstner og et skrøbeligt menneske toner frem i en smuk bog, som afslutter anmeldelsesdelen.

Nye tider - også for Kontur

Det Humanistiske Fakultet ved Aarhus Universitet er under omstrukturering, og Center for Europæiske Kulturstudier med Afdeling for Kønsforskning blev nedlagt i sin gamle skikkelse d. 1.8.02. I dag er det tidligere center del af Institut for Historie og Områdestudier med afdelinger for Historie, Slavisk, Østasiatisk, Indisk, Kønsforskning og Europastudier. Det drøftes for tiden, hvordan Kontur videreføres i dette nye regi, som oplagt giver spændende muligheder for at udvide radius.

Samtidig har vores mangeårige medarbejder, journalist Janne Lauritzen, besluttet, at tiden er inde til at gå på pension med udgangen af dette år. Janne kom til Cekvina i 1990 som informationsmedarbejder med særligt ansvar for CekvinaNYT, som hun udviklede fra et pistent nyhedsbrev til et stateligt og respekteret magasin, der eksisterede indtil udgangen af 1999, da Cekvina fusionerede med Europastudier. I den forbindelse lancerede vi Kontur, først på papir og sidenhen på nettet, og Janne var med til at søsætte den nye publikation som redaktionssekretær og anmeldelsesredaktør. Uden Jannes engagement, erfaring, professionalisme og faste hånd havde Kontur næppe overlevet de første turbulente år. Gennem de 13 år, vi har arbejdet sammen, er Janne støt og roligt blevet en institution, som vi vil komme til at savne.

Kære Janne. Tak for det gode samarbejde gennem alle årene. Vi ønsker dig et godt og muntert otium med masser af god opera.

Kirsten Gomard og Iris Rittenhofer